

jungitur debilitas ventriculi & inappetentia. Hæc existit *rudem* symptomatū Dn. ægro fastidiū parientium, quorū jam fomitem seu scaturiginem investigare convenit. Cum illi obtigerit cerebrum calidū & humidū, ventriculus frigidior, Epar calidius, quid miri si à tantā viscerum dyscrasiā tot cōcitentur tempestates. Etenim cum ventriculus imbecillior cibaria assumpta haud benè digerat, exia multæ resulent cruditates & phlegmaticæ superfluitates, quæ inappetentiam invehunt. Cum Epar calidius, massa sanguinea etiam calidior evadit, & biliosior, exia Erysipelas in pericranio emergit, quin & à calidiore Epatis constitutione vapores copiosi in cerebrum sublati & coagulati, distillationibus materiam suppeditent, quæ in subjectas partes depluentes, tam varia concitant symptomata. Sed ad Naturam etiam probam evertendam, & tam diversa symptomata causanda, in culpā enormes in victu excessus, cum Dn. æger per annos complures in aulā Cæsareā vixerit, vna Austriaca & Ungarica nervoso gene-

ri inimica, in copiā hauserit, quin exia mala qualitas cerebro & nervis impressa, ut vi suā Mercuriali seu narcoticā, multum damni intulerint. Cum illa symptomata sat chronica, exia conjectura, quin haud facili manu extirpanda, non minus de commodiore sanitatis statu haud desperandum, si Dn. Patiens præceptis Medicis obsequium præstiterit,

Quoad præsidia medica, venæsectio Medianæ in dextro brachio eventationis tantum gratiā.

Corporis & capitis evacuatio per pil. cephalicas instit. ex extracto M. pil. coch. aur. sive quibus non unā vice reiterandæ.

Si quo in medio aliqua spes locanda, ad catarrhosam materiam resolvendam & nervosum genus corroborandum, in primis arideret, decoctum Chinæ, velut temperatum, vel si animus Dn. Patientis magis inclinaret in usum Thermarum, præferrem Cellenses, illi subjecto, admodum convenientes. Quæ vestra censura committo à Deo O.M. ut salutaria succurrant, precatys.

CONSULTAT. IX.

*Ad Dn. Casparum Hillerum, Pastorem Reip. Isnensis,
de Filio Maniaco.*

Ristem illum & acerbum Filii tui casum, dum deploranda *postquam* ex ho-

mine conversus ac transmutatus in non hominem, cum singulari *evanescens* affectu, percepi. Quid enim calamito-

lamitosus, quid miserius, suâ orbari ratione talem Virum, qui literis haud trivialiter tinctus, qui jam agens verbi divini præconem, de genere humano bene mereri: sibi utilitati: parentibus solatio ac gaudio: Patriæ ornamento esse potuisset. O Auram sortem? ô farum haud propitium.

Faxit Deus O. M. ut brevî recuperare valeat pristinum sanitatis statum & vigorem corporis ac mentis. Interea nullum præsentis levamen, quam æquo ac moderato animo ferre, quæ mutare non consistit in nostrâ manu. Si Abderitani olim anxii ac solliciti pro salute Democriti Philosophi, ipsum insanire putantes, dum in publicum prodians, cunctas actiones humanas velut ineptias, deridere est solitus, proin Hippocratem ad medicandum, decem Talentis inescatum, loco præstita operæ, accersivêre, ut conservaret & restitueret in integrum, corpus sapientiæ. Quid miri, si Patri, pro insitâ à Deo & Naturâ *rogant*, curæ ac cordi, incolumitas Filii, non tam humanarum, quam divinarum rerum scientiâ, haud ita pridem imbuti, nunc autem exorbitantis, ut liceret postliminîo revocare *rogant* corporis & mentis. Quare cum constitueris quorundam Medicorum adhibere operam, & meum efflagites consilium, nihil magis in votis haberem, quam ut divini Numinis *assensu*,

quidpiam opis adferre, in meâ esset facultate, in id tamen unice incumbam, ut exin innotescat mea benevolentia, & ad gratificandum animi promptitudo.

Pauca illa symptomata in literis consignata, videntur proderè Maniacum potius, quam melancholicum affectum. Dum refers, Filium vagabundum, inquietum, ut compedibus coercendus, sævum blasphemis, jurgiis, & minis omnia complentem, qui irruenti mores non nisi ab humore cholericò incenso, prodire possunt, proin velut signa pathognomonica, demonstrant, Filium ipsâ detentum Maniâ. Quæ cum sit symptoma actionis animalis lætæ depravatæ, & quidem Principium facultatum, in cerebro residentium, afficitur autem secundum anteriorem & mediam regionem, cum imaginatrix & rationatrix, suum rite obire munus nequeant. Oportet igitur investigare causas, quæ centendæ vel internæ, vel externæ. Quoad internas esse possunt vel immediatæ, vel mediatæ. Quoad causam immediatam, alia esse nequit, quam calida & sicca intemperies in cerebro concepta. At quis modus generationis, ut ob hanc intemperiem, Patiens eò miseræ deveniat, ut tam ferox & indomitus evadat. Cum omnis actio immediate & principaliter à suâ dimanet facultate, hæc autem quoad suam Essentiam,

Kk

sentiam,

entiam, sit immutabilis, nulli alterationi obnoxia, necessum est, ut à re alienâ offendatur, dum à propriâ actione aberrat. Tota culpa consistit in spiritu animali, in quo velut subiecto ipsa facultas recepta hæret, eoque tanquam primario instrumento utitur, exin cum spiritus sit alterabilis, qui & calidus ac frigidus, opacus & lucidus reddi potest, contingit ut facultas diversimodè operetur, pro Natura & qualitate spiritus recipientis. Quare si accidat, ut spiritus ille, quoad primas qualitates frigidior ac siccior, quoad secundas opacior seu obscurior evadat, tum facultas animalis suas exercet operationes modo depravato cum mærore ac timore & quiete potius, quam motu: si verò spiritus quoad primas qualitates calidior ac siccior & magis igneus, quoad secundas pellucidior reddatur, facultas omnia peraget motu assiduo ac violento, & cum audaciâ ac temeritate, exin in affectu Maniacico quicquid agit præter Naturam, id contingit ratione spiritus calidioris & ignei effecti.

Quoad causas internas mediatas, quæ tomitem subministrantes, facultates corruerunt, aliæ haud existimandæ, quàm succi calidi, humores biliosi & atrabilarii, nonnihil denusti, spiritibus disturbandis ac distemperandis, inprimis accommodati, nec non intemperies calidior & siccior Epatis & venarum mese-

raicarum, illis generandis & accumulandis apta atque idonea. Quoad causas externas, quæ plurimum contulere ad saburram pravorum illorum humorum coacervandam, & Rationem de suo statu deturban-dam, mihi potiores videntur, dum Baccho indulgendo, vinis generosis in Alsatiâ in copiâ haustis, massa sanguinea inflammata, num fortassis more Juvenili, clandestinos in pectore foverit amores, qui reddunt amentes. Cum mihi ignotum quâ inprimis occasione Filius in malum illud præcipitatus, sed parùm refert, potius in eo elaborandum, quomodo ab istâ molestiâ liberari queat, cum in sat profundum delapsus puteum, haud curiosè sciscitandum, quomodo deciderit, quin magis intentos nos esse oportet, quamnam ratione extrahendus: utinam tantum mihi robur, ut aliquod levamentum præstare valeam, in revocandâ Ratione à *utroque ad xephori*.

Cum valdè arduum ac operosum videatur, malum illud eliminare, cum jam non amplius in *extremis* sed *est* constitutum, altiores defixerit radices, sat diu duravit: omnes atribularii affectus, ob crassitiem & lentorem humorum & occultam quandam qualitatem *robore* præferentem (more solani furiosi mentem evertentis) vix magno labore averruncari queant, benignioribus pharmacis non cedant, vehementioribus

bus non raro irriterentur ac exasperentur: ipsi ægri spretis salutaribus consiliis, suo tantum Genio indulgentes, in assumendis remediis valde sint refractarii, dum seiplos non cognoscant, sed corruptâ phantasiâ putent, se non insanire, sed sapientissimos esse, proin haud indigere medicinâ, prout etiam Filius tuus tibi persuadet, se sapientissimum, sanissimum & doctissimum, sed animus haud abjiciendus, quin præsidia medica expedienda, à summo Æsculapio benedictionem expectando. His præmissis jam me conferam ad medendi rationem. Humores biliosi & atrabilarii erunt exterminandi, & dyscrasia viscerum calidior, Epatis in primis, cordis & cerebri ad vitam temperiem revocanda, per alterantia frigida qualitate dotata: Victus rationem Medico ordinatio committo præscribendam.

Quoad chirurgica, testatur experientia, complures Maniacos à primariis Medicis in cassum tractatos, ab Empiricis restitutos sectione aliquot venarum cum haud modicâ sanguinis depletione, Ab apertione venæ medianæ, ad cephalicam dextræ manûs & ipsius etiam frontis deveniendum. Cum Natura Filii sit sanguineo cholericâ venâ narium etiam inçidi & hæmorrhoidibus Hirudines applicari possunt magno cum profectu. Ad ichores pravos, qui foris item suppeditant, averten-

dos, probarem fontanellam in cruce dextro & brachio sinistro, quarum beneficio complures restitutos constat.

Quoad Pharmaceutica, cum Filius sit tam immorigerus, & obstinatus, si obtrudantur medicamenta in suavia & in majori dosi, pro suâ virili repugnabit. Si obedientiam præstaret, probarem syr. d. Elleb. n. Hier. rogadii forma Boli. flor. anrim. cum conf. ros. vel syr. Emeticum Angeli Sala.

Lap. arm. aut Laz. ritè præp. ʒo. aq. bug. loti. ʒb. vel ʒij. El. diacath. diascen. lax. a. ʒij. f. B. cum sac.

Quoad alterantia. Ad fervorem massæ sanguineæ contemperandum, plurimum adjumenti sperandum, à sero lact. capr. optimè depurati ad lb. 2. ʒ. cum: j. vel ʒib. syr. d. borag. per dies 15. continuando. Cum enim vim habeat abstergendi & nitrosâ qualitate alvum leniter subducendi, & biliosos humores dejiciendi, eximè mirificè Maniacis confert. Si renuat tantam copiam unâ vice haurire, posset exhiberi pro potu quotidiano, ad libitum, efficacius, si epithymum in sero decoctum.

Pro cerebri & cordis alteratione & confortatione, R. conf. fl. Ros. sylv. ʒj. bor. bugl. Nymph. an. ʒvi. lact. cum sac. condit. ʒib. myrob. Embl. condit. ʒij. sp. diamarg. fr. d. Gem. fr. an. ʒj. marg. præp. ʒb. conf. alker. Monspeli. ʒj. cum syr. pom.

Kk 2

redol.

redol. f. Elect. manè & vesperi Nuc. mosc. Si materiâ in cerebro intimius impacta conferet sternutatorium, ejus pisi mag. nar. attr. ℞. sem. nigell. R. Ell. n. præp. an. ℥j. ina. Galv. anthof. a. ʒß. mol. gr. ʒ. f. p. vel ex fol. Nocoti. cum ol. anis. præp. & flor. lil. conval. Cum Filius valdè inquietus & effrenis, ad ferociam remittendam, urget necessitas, confugere ad hypnotica & narcotica. Hoc præcellens, cujus usu vidi non semel ad se rediisse Maniacos, ℞. aq. ros. ʒviij. op. Theb. ʒß. cro. ʒß. M. lin. teola dupl. imb. & express. cal. fronti & tempor. aph. nares abiu. guttis etiam aliquot injectis.

Laud. op. cū magist. gr. ʒ. 4. cū conf. ros. vel f. pil. sæp. exh. syr. d. pap. ʒij. cum aq. bor. & lact. Ung. hypnotico tempore inung. ℞. ung. popul. alab. an. ʒij. op. theb. gr. ʒ. 9. M.

Penotus in phrenesi & Maniâ de prædicat hunc potum, ad stipulatur David Crusius, se isto experimento, præcedente purgatione ex flor. antimoniij fixi quendam literatum phreneticum, & præter omnem spem reduxisse ad sanitatem mentis. ℞. Moschi. gr. 12. camph. gr. 20. aq. ros. rub. cum tinct. sant. rub. impræg. ʒvx. M. Capite deerso, madefiat linteam dupl. in hoc liquore, & tepidè per omnes capitis fucuras, applicetur, ubi resiccata fuerint, iterum imbibe, & per horas 24. applicationem continua. In Maniâ autem sapius &

calidius admovendum suadet Penotus. Quæso æquo ponderent judicio Medici præsentés, utrum illud præsidium, in tuo filio locum habere queat, posset si non magno cum emolumento, ad minus citra metum ullius damni fieri periculum.

Pro ablutione erurum, brachiorum & manuum ad somnum concili. ℞. fol. vitium, lact. viol. a. m. j. f. alicum, fl. Ros. viol. nymph. bug. a. in ʒ. cap. pap. 4. dec. in ʒ. aq.

Ritum mihi expressit ridiculum Idiotarum consilium, qui vanâ opinionione duce, sibi persuadent fore, ut Ratio corrupta possit redintegrari, adhibitis virgis & flagellis. O cæcas hominum mentes, Cum Anima Rationalis sit immaterialis & inalterabilis ejus Essentia, ac per se immutabilis, si à suâ Naturâ recedat & perperam discurrat, id contingit, quod illius domicilium, cerebrum, in quo suas exercet operationes, sit malè dispositum, & vitiosâ affectum intemperie. Quando Ratio ex suâ orbitantiâ dimota, plagis & flagris ad munia ritè obeunda, compelli queat, restitante *κακοπραγία* viscerum, & remanente *κακοπραγία*, quorum culpâ Ratio est corrupta. Tales consultores, qui insaniam insanendo curari posse existimant, mihi cum Cratone Medico Casareo, magis insanire videntur, quàm ipsi Maniaci. Etsi virgis casti ferociam, metu verberum, aliquandiu deponant, quietem simulent,

lent, & more ferarum cicurati appareant, non minus tamen brevi ad pristinos redeunt mores. Medici illos non irritandos, sed molliter tractandos, censent, quod ad iram provocati, dum animus excandescit & effervefeat, magis furibundi eva-

dant. Hæc mihi obvenere literis consignanda, faxit cælestis Æsculapius, ut exin aliquis ad filium fructus redundare queat, efficiatq; pro meo voto, quò mens sana revirescat in corpore sano.

CONSULTAT. X.

*De Orthopnæâ gravissimâ Dni. Præfæcti Isniensis, lethali
ad Dn. D. Emanuelelem Didymum Reip. Campodanensis Medicum.*

Non dubito, quin recenti adhuc teneas memoriâ meum in Patientis nostri cænaculo consultantes, quid opus sit factò, inambularem, cum inter cætera remedia, vinum chalybeatum per decem dies infundendum, esset propositum, asseruisse, magnum instare periculum, nè æger prius suffocetur, quam illud præparandum, parum abfuisse, quin hisce diebus vaticiniû illud adimpletum. Etenim à tuo statim discessu, per octiduum tam strenuè cum Morte colluctando, se exercuit, illius fauces præcludere annitente, ut verendum, ne brevi Naturâ succumbente, morbus ipsum penitus prosternat ac conficiat. Tam infaustum morbi decursum pridem prævidi, hæc cõjecturâ fretus, quod etiam ab optimis remediis, expectorationem promoventibus, & effectum ritè peragentibus (cum intra dies 14. patellam

crassorum & viscosorum phlegmatum, quotidie per os rejecerit,) symptomata non remissiora reddita, sed indices deteriora subsecuta, quæ extremam caloris naturalis imbecillitatem portendunt: cujus defectu, partes solidæ, alimentum subministratum nec concoquere, nec assimilare, nec ea, quæ ex vitiosâ digestionem resultant excrementa, per convenientes vias possunt expellere. Videntur pulmones & tota pectoris capacitas materiâ pituitosâ viscosâ repleta, ut nihil miri, si orthopnæâ infestare cæperit, jugiterque noctu imprimis affligat. Materia illa partim à capite & cerebro frigidiorè genita descendit, sed rationi magis consonum, humores serosos & indigestos, è venoso genere in Pulmones & pectoris regionem effundi, à malâ ventriculi & Epatis constitutione, pronatos.

Verè Hippocrates lib. 21. aphor.

Kk 3

40.